

Stycket innehåller en bit av slingan med runorna

— · **taup** · **mu** —,

som uppenbarligen utgöra nom. sing. av »död moder», och sannolikt tillhört det verspar, som kan antagas hava avslutat denna inskrift, såsom Sö. 14 Gåsinge. Antagligen är denna moder Ragna från Sö. 14 och runstenen rest efter henne av hennes döttrar, och förmodligen har »död» allittererat med »döttrar», men versernas ytterligare formulering kan icke gissas.

16. Kattnäs kyrkogård, Daga hd.

Pl. 19. Pl. 4: B. 719.

Litteratur: B. 719; L. 924.

Runstenens plats angives i B. 719 vara vapenhusdörren, den låg vid Boijes besök 1883 och mitt 1899 på en berghäll i norra delen av kyrkogården, antagligen uttagen vid kyrkans reparation på 1870-talet.

Ämnet är sandsten. Stenen synes utgöra nedre delen av en runsten och innehålla slutet av inskriften. Höjden längs högra sidan är 1 m, bredden nedtill även 1 m och längs inskriften 1,13 m. Slingans bredd är i inskriftens början 6 cm. Den del av ristningen, som är synlig i B. 719, är nött och svårläst.

Det första bevarade är mansnamnet **upin** i stenens högra övre kant, som troligen varit [a]**upin** som i B. 936, L. 1355 Högstena (T. 72 **au**-), fsv. *Ödhin*. I **han** har **a** först felhuggits till **† n**, vars bistav dock ej fördjupats utan ersatts med den till **† a**. Punkterna före och efter **han** stå blott 1 cm uppifrån. I **unr** är **n** ment som **a**. I **taupr** äro **t** och **p** svaga, särskilt bistavarna. Följande runa 16 **i** är prep. 'i'. Runan 17 **a** saknar övre staven och har vågrät bistav, som det icke vore omöjligt att fatta som bistav till **n**, men **a** är lika möjligt. B. 719 visar *** h** och Boije anser det ej för omöjligt, att denna runa har funnits. På 3,5 cm avstånd från 17, alltså med staven till 18, börjar en avflagning, varigenom den återstående inskriften förstörts i denna slinga. Enl. B. 719 följer före ormhuvudet **ail**, 16—20 i **hail** synes vara att uppfatta som fsv. *i hæl* 'ihjäl' och antyda en våldsam död. Platsen därför angives i den slinga, som ormhuvudet korsar, genom **ipaby** som är ristat med vänderunor och vars **p** i B. 719 därför måhända oriktigt är tecknat rättvänt. Dessa runor måste beteckna Hedeby i Slesvig, vars namn ristas **haipa** × **bu** DR. 72 Hedeby, **hipa** : **bu** DR. 73 Danevirke och **hipabu** DR. 28 Aarhus. Antagligen har även på denna runsten stått [ha]**ipaby**, föregånget av passande prep. På de danska runstenarna åsyftas en belägring c. 995 genom Sven Tjuguskägg av Hedeby, som erövrats och innehades av Erik segersäll, och om denna strid här åsyftades, skulle Ödin hava kunnat deltaga i den svenska hären, men det synes knappt möjligt, att runstenen kan vara så gammal. På de danska runstenarna heter 3 sing. pret. ind. **uas**, som ock finnes på ett par sörmländska runstenar: Sö. 136 Aspa, 148 Inneberga och måhända 354 Skedvi, men här har formen **uar**. Vidare är denna runsten kristen, vilket Erik segersälls svenskar nog icke voro.

Om den avlidne fallit i strid vid Hedeby, vilket torde vara troligt, finnes ingen betydande sådan förr än 1043, då Norges och Danmarks konung Magnus den gode på Lyrskogsheden väster om Slesvig slog en väldig här av vender. Om Ödin deltagit i denna strid, bör det emellertid hava varit på vundernas sida, ty samtidigt var Sven Estridsson i antåg med en svensk här, med vilken han blivit väl emottagen i Skåne, på Själland och Fyen och underlagt sig alla öarne, men han blev slagen »fyrir Vestlandi a Re», vilket G. Storm i övers. av Heims-kringla, s. 556, not. 3 förklarar vara Rügen (fda. *Rø*). Några år senare, 1050, ägde ock en strid rum i Hedeby, som Harald hårdråde intog och brände, men än mindre anledning finnes att antaga Ödin där närvarande. Det synes sålunda osannolikt, att Ödin ej blivit död vid de i historien nämnda tillfällena, såvida icke även vunderna haft svenska hjälptrupper liksom Sven Estridsson, vilket icke är känt men dock icke otänkbart, helst som konung

Anund Jakob redan då var död (före 1047), enär hans efterträdare Emund gamle var son av en vendisk jarlsdotter och delvis uppfostrad i Venden.

Inskriften är följande:

Slingan med rättvända runor: — **u**⁵**p**¹⁰**i**¹⁵**n**²⁰ · **h**⁵**a**¹⁰**n**¹⁵ · **u**⁵**n**¹⁰**n**¹⁵ · **t**⁵**a**¹⁰**u**¹⁵**p**²⁰ · **i**⁵**[hail]**²⁰ Slingan med vänd-
runor: — **[i**²⁵**paby]**²⁵ **h**³⁰**a**³⁵**l**³⁰**b**³⁵**i** · **k**²⁵**u**³⁰**p**³⁵ · **a**²⁵**a**³⁰**t**³⁵ ·

Översättning: — Ödin. Han blev död — i (vid) Hedeby. Gud hjälpe anden!

Rundbotorp, Kattnäs sn, Daga hd.

Litteratur: Stephens, ONRM. II, 772. Vid Rundbotorp, prästgården i Kattnäs, finnas tvenne runinskrifter, vilka kyrkoh. d:r W. Liljeqvist i Fogdö på av S. Boije af Gennäs föranstaltad förfrågan upplyst sig hava huggit, då han var informator i Kattnäs. Den ena finnes på övre ytan av ett stenblock, som ligger på bergbacken mellan prästgårdens mansbyggnad och arrendatorns gård, och lyder: **gislaug · auk · þorp** ·, av vilka runor de båda **u** ha skarpare knä än i forntiden var övligt. Den andra finns på den flata toppen av en rest sten i gårdet s. om prästgården och har inskriften: **iuari**.

17. Norrtuna, Kattnäs, Daga hd.

Pl. 19.

Runstenen är ett litet fragment av röd granit som anträffades under grunden till gamla byggnaden, då den revs 1869. Längden från inskriftens början till dess slut är 61 cm, avståndet mellan de båda andra hörnen 50 cm, tjockleken 19 cm.

Inskriftens första ord är återstod av de fyra sista runorna i **[ra]istu**; av **i** finnes 4 cm nedifrån, 5,5 cm därifrån nedre staven av **s** 5 cm, lutande åt höger, av **t** 5,5 cm, något mindre lutande åt höger; 3 cm nedifrån utgår snett uppåt h. ett streck, likt bistaven till **ʀ** men skadat och flackt och sannolikt icke hugget. På **u** saknas toppen. Skiljetecknet därefter är måhända en punkt under mellanstrecket till **s** i **stain**, vari toppen av **s** och **v**. bistaven i **t** fattas. Skiljetecknet mellan **stain** och **þan** — är två strecklika punkter.

Inskriften är: — **[ra]istu · stain : þan** —

Översättning: — reste (plur.) denna sten —.

18. Hölö kyrka, Hölebo hd.

Pl. 9: B. 774.

Litteratur: B. 774; L. 846; Ransakn. 1667—84; J. Peringschiöld, Mon. Sveogoth. X: 10; S. Boije, Sv. fornminnesför. tidskr. V, s. 140; Runverser s. 154.

Om runstenens läge gives i *Ransakn.* 1667—84 följande uppgift: En Runsten i sielfwa Kyrkiomuren i Hööle wäster till medh boockstäfwer. B. 774 säger: »Kyrko Gavel», och L. 846 till-